

Kosmická bouře

Sergej O. Prokofjev

Rudolf Steiner popisuje tuto kosmickou událost při jediné příležitosti, v přednášce z 28. července 1924. V době této události vznešená první hierarchie serafínů, cherubínů a trůnů, která má totiž jako jediná v kruhu hierarchií tak velkou duchovní moc, že může vtisknout samotné hmotě spirituální impulzy, vedla substanci kosmických myšlenek (kosmickou inteligenci) ze sféry druhé, sluneční hierarchie bytostí kyriotetes, dynamis a exusiai dolů k Zemi, aby s její pomocí proměnila celou vnitřní konstituci pozemských lidských bytostí. Podstata této proměny byla v tom, aby člověk, který byl dosud „bytostí srdce“, byl od té doby „bytostí hlavy“.

Samozřejmě nebude mnohým taková proměna člověka hierarchiemi právě sympatická. Většina lidí by dnes chtěla být raději bytostmi srdce než bytostmi hlavy. Rozumíme-li však správně tomuto procesu, je jasné, že takovou proměnou v lidské bytosti je poprvé ve vývoji Země opravdu svobodná a plně vědomá cesta k lidskému srdci. Člověk jako „bytost srdce“ byl v minulosti v oblasti svého citění plně závislý na božských duchových hierarchiích, které ho vedly od dávných časů. Potom, co se stal „bytostí hlavy“, je plně osvobozen od jejich poručení. To pochází z toho, že pozemské myšlení člověka, nakolik je svázáno s fyziologickými procesy mozku, je mrtvé myšlení, k němuž hierarchie už nemají přístup. Proto může člověk dospět k zážitku své syobody jen v oblasti takového mrtvého myšlení. Jinak je to s citěním. Během pozemského vývoje bylo citění jen zčásti proniknuto silami smrti, a proto zůstalo až do jistého stupně svázáno s hierarchiemi. Proto nemá člověk dnes v oblasti citění úplnou svobodu. Ještě méně je to možné v oblasti chtění, kde - ve stavu hlubokého spánku - až dosud zůstal svázán s duchovými hierarchiemi, které ho vedou a vytvářejí v hlubinách chtění jeho karmu.

Jestli naproti tomu člověk jako „bytost hlavy“ dospěl ke svobodě v oblasti myšlení, může nyní svobodně a vědomě vstoupit do oblasti srdce a ponenáhlu je proměňovat v nový, nadmyslový orgán poznání. (Později bude možné, aby toho dosáhl také ve vztahu ke své vůli, a tím dospěl k vědomému zážitku vlastní karmy.) Dosáhnout pravého myšlení srdcem jako zcela nové spirituální schopnosti je možné v lidstvu teprve potom, co byla popsáním způsobem proměněna lidská povaha prostřednictvím první hierarchie.

Michael chce člověka nyní vést na této nové cestě od hlavy k srdci: „Osvobozuje myšlenky z oblasti hlavy; uvolňuje jim cestu k srdci.“ (GA 26, „Na počátku doby Michaelovy“.) Neboť jen myšlením srdcem mohou lidé vědomě spolupracovat s Michaelem.

Z popsaného jsou pochopitelné i mimořádné změny v historickém vývoji lidstva, které nastaly na Zemi následkem této události. Akademické dějepisectví odkazuje v této souvislosti na tak zvanou „Novou dobu“, začínající přibližně v raném 15. století, zatímco duchovní věda mluví o začátku epochy duše vědomé (1413). Dokonce se dá říci, že uvedená proměna člověka první hierarchií právě v této době byla nutným předpokladem pro vývoj duše vědomé na Zemi.

Kosmická myšlenková substance, nutná pro takovou proměnu lidské povahy, byla vytažena první hierarchií z oblasti působnosti druhé hierarchie, to jest přímo ze sluneční sféry, ve které právě v této době začala svou činnost Michaelova škola. Tato skutečnost nasvědčuje její bezprostřední účasti na této kosmické události. Rudolf Steiner k tomu řekl, že v oné době Michael a s ním spojené hierarchické bytosti a lidské duše byly bezprostředními svědky této kosmické události. V duchovém světě je ovšem pouhé pozorování událostí, které se v něm dějí, jakýmsi druhem účasti na jejich vzniku. Neboť ti, kteří byli při tom svědky, podrží ve své bytosti „vzpomínku“ na to, co se konalo, a ta může potom dále působit jako nový tvůrčí impuls v jejich vlastních činech.

Rudolf Steiner v jedné karmické přednášce v Anglii mluvil o tom, jak v nadsmyslové škole se neúčastnil jen velký okruh lidských duší, které byly v oné době mezi smrtí a novým zrozením, ale jako žáci Michaela se jí účastnila celá řada bytostí ze všech tří řádů třetí hierarchie: „Velké školy, která nadsmyslově probíhala ve 14., 15., 16. století, se účastnily všechny k Michaelovi patřící lidské duše mimo těla. Účastnily se všechny ty bytosti z hierarchie andělů, archandělů, archai, které patřily k Michaelovu proudu. Účastnily se četné elementární bytosti.“ (GA 240, 27. 8. 1924.)

Nadsmyslovými svědky zmíněné proměny lidské povahy, která byla způsobena silami první a druhé hierarchie, byly tedy vedle lidí a mnoha elementárních duchů také tyto bytosti patřící k třetí hierarchii. Nadto se dá mluvit v jistém smyslu dokonce o jejich účasti na této události, neboť v duchovém světě, zvláště pokud jde o hierarchické bytosti, už pouhé pozorování nějaké události je jednoznačnou formou účasti na ní. Tak se dá říci, že na procesu duchovní proměny lidské bytosti, která nastala na počátku 15. století, se podílelo všech devět hierarchií, i když zcela různým způsobem.

Rudolf Steiner popisuje to, co se tehdy zjevilo duchovnímu zření účastníků Michaelovy školy ze sluneční sféry, jako mocnou duchovní bouři, která propukla v okolí Země. Byl to výraz mocného působení první hierarchie, která vtiskla pozemským lidem substanci kosmické inteligence z říše druhé hierarchie: „Je vidět, jak serafíni, cherubíni a trůnové snášejí duchovno z oblasti exusiai, dynamis a kyriotetes do fyzická a svou mocí je vsazují do fyzičnosti.... To bylo to, že serafíni, cherubíni a trůnové převáděli kosmickou inteligenci do článku lidské organizace, který se nazývá organizace nervově-smyslová organizace hlavy.... Člověk byl předtím člověkem srdce. Potom se stal člověkem hlavy. Inteligence se stala jeho vlastní inteligencí.“ (GA 237, 28. 7. 1924.)

Navzdory mocným změnám v kultuře a historii, které následovaly od této doby, si ovšem lidé na Zemi stěží všimli něčeho z duchovních událostí, které se dály okolo nich a v *nich*. Vědění o této kosmické bouři a následném proměnění lidské bytosti bylo jen v esoterních školách pravých rozikrucianů přísně utajovaných před vnějším světem. (Tamtéž)

Rudolf Steiner poukazuje v této souvislosti na další, mimořádně významnou skutečnost, která se přímo týká anthroposofů. Když se jako účastníci ve škole Michaelově a tím bezprostřední svědci popsanych tehdejších událostí totiž dostatečně hluboko ponoří do své duše, až tam, kde si zachovali vzpomínky na své zážitky nebeské bouře, potom jim budou tyto *vzpomínky* sloužit jako pramen pro pravé anthroposofické nadšení: „Je třeba tomu porozumět, neboť tyto blesky a hromy, moji milí přátelé, by se měly stát nadšením v srdcích, v myslích

anthroposofů!“ (Tamtéž)

Toto nadšení se dá zvláště silně zažít tím, že se intenzivně ponoříme do anthroposofických idejí, které se nám potom stanou jakýmsi druhem vzpomínkového procesu ve vztahu k tomu, co jsme vnímali v Michaelově nadsmyslové škole. Neboť takový spirituální entuziasmus, jaký pramení z hlubin duše v procesu studia anthroposofie, není nic jiného než první vědomý krok v přiblížení se k naší vlastní anthroposofické karmě, k naší opravdové sounáležitosti s nadsmyslovým Michaelovým proudem ve vyšších světech, ke kterému jsme patřili před tím, než jsme vstoupili do pozemského života.

Slyšíme-li však nyní v poslední době stále znovu v anthroposofických kruzích mínění, že práce v anthroposofických skupinách nebo pobočkách je překonaná, že studium anthroposofických idejí (samozřejmě ne jen hlavou, ale také srdcem, to jest ne abstraktně intelektuálním způsobem, ale živě, takže na procesu studia se podílí celý člověk) už neprobouzí žádné nadšení, ale naopak stále častěji je pocíťováno jako zatížení, které musí člověk snášet z tradice, jako „povinnost“, nebo z jiných úvah, potom to vpravdě neznamená nic menšího, než že se stále vzdalujeme od naší anthroposofické karmy. Je tragedie, že jsme začali zapomínat na rozhodnutí, která jsme pojali jako žáci Michaelovi v jeho nadsmyslové škole a potom ponořili do hlubin naší vůle v imaginativním kultu, abychom mohli být na Zemi jeho pravými služebníky, kteří svobodně usilují naplnit nejen vlastní, ale především jeho záměry týkající se dalšího vývoje lidstva.

Kdybychom na druhé straně byli schopni oživit a prohloubit naše vnitřní prožívání anthroposofických idejí, aby bylo rozdmýcháno pravé nadšení a radost z poznání, které naplňují náš život novým světlem a smyslem, tak to přece znamená, že jsme, když jsme přišli na Zem, mohli vytvořit spojení s naší michaelskou karmou a že na tomto základu pracujeme dále v tom smyslu, jaký bude popsán níže.

Jen takové karmicky podmíněné prožívání pravého spirituálního nadšení představuje pevný základ k založení nového lidského společenství. Neboť toto nadšení je potom hnací silou působící za spirituálním idealismem, který je nutný k uskutečnění „obráceného kultu“ při naší společné práci v anthroposofickém společenství. Na to se odvolával Rudolf Steiner, když oslovil anthroposofy přímo slovy: „Když prozáříš celé své nitro vůlí, *obrátiš na ně nadšení*, potom jdeš se svým smyslovým zážitkem, když ho idealizuješ, opačnou cestou, než je ta, kterou jdeš, když vnášíš tajemně nadsmyslové do kultovního utváření.“ (GA 257, 27. 2. 1923.) Takového druhu je cesta, která vede k obrácenému kultu. Na ní se můžeme skutečně pozvednout ke sférám hierarchií, a tím začít plnit úlohu, kterou formuluje Rudolf Steiner následovně: „Lidé musí spolupracovat s bohy, se samotným Michaelem.“ (GA 240, 19. 7. 1924.)

Pramen pro toto nové nadšení se dá pozorovat ještě z jiného úhlu pohledu. Když studujeme anthroposofii, učíme se používat zcela novou schopnost, kterou lidstvo v minulosti ještě nemělo. Jde totiž o porozumění dějům, událostem a bytostem duchového světa *pozemským rozumem* a přitom postupovat se stejnou myšlenkovou přesností a s jasností hraničící s matematikou, jako postupují vědci od začátku novověku při svých bádáních ve vnější přírodě a jejích zákonech. Až do objevení anthroposofie na Zemi lidstvo takovou možnost ještě nemělo. Ptáme-li se však po jejích pramenech, potom se musíme vnitřně vydat ke Slunci. Zřítíme-li odtud k Zemi, musíme v jejím okolí prožít mocnou „duchovní bouři“ jako výraz oné radikální změny v lidské povaze, která vůbec umožnila anthroposofii objevit se na

Zemi a nám umožnila pochopit ji zdravým lidským rozumem (první krok moderní iniciace). Studujeme-li tedy anthroposofii a nebojíme se žádných těžkostí, odkryjeme v sobě tuto zcela novou schopnost, která se dá vyvinout jen v naší době, to jest v rámci současné epochy vlády ducha času Michaela v lidstvu (která bude trvat ještě přibližně tři až čtyři století). V budoucnu, až skončí jeho epocha a úlohy lidstva budou zcela jiné, bude těžké dohonit, čeho jsme nedosáhli.

Shrneme-li to, dá se říci, že nebeská příprava anthroposofie neprobíhala ve dvou fázích, ale ve *třech*. Se zřetelem k času byla první ona „duchovní bouře“ s následující proměnou lidské bytosti, která z okultního hlediska vůbec umožnila začátek epochy duše vědomé na Zemi. Nato následovala Michaelova škola ve sluneční sféře, která trvala více století, a potom byl celý proces uzavřen kultem založeným na imaginaci v oblasti duchového světa ležícího nejbliže k Zemi.